

مجله اخلاق زیستی

دوره یازدهم، شماره سی و ششم، ۱۴۰۰
<https://doi.org/10.22037/bioeth.v11i36.34698>



مقاله پژوهشی

ضرورت جهانی شدن وکالت با تکیه بر اصول اخلاقی

میلاد نظری^۱، اکبر رجبی^{۲*}، سمیرا گل خندان^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

۲. استادیار، گروه حقوق، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

۳. استادیار، گروه حقوق، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: شکل‌گیری جرائم فراملی، جهانی شدن جرم و ناتوانی نظام‌های حقوقی داخلی در مبارزه با این جرائم سبب گردید تا با ایجاد دادگاه‌های بین‌المللی و تأسیس دیوان کیفری بین‌المللی و همچنین پذیرش صلاحیت جهانی در محاکم داخلی، امکان رسیدگی به جرائم فراملی فراهم گردد؛ ولو این که بر اساس قواعد حقوقی امکان حضور وکیل فراهم نباشد، اما اصول و آموزه‌های اخلاقی ایجاب می‌نماید که وکیل بتواند از موکل خود در عرصه بین‌المللی دفاع نماید. هدف این تحقیق تبیین لزوم جهانی شدن وکالت در پرتو اصول اخلاقی است.

مواد و روش‌ها: این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی، با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و با استفاده از ابزار فیش‌برداری تهیه و تدوین گردیده است.

ملاحظات اخلاقی: از ابتدا تا انتهای مقاله با تکیه بر اصول اخلاقی صداقت و امانتداری تهیه و تدوین گردیده است.

یافته‌ها: یافته‌ها حاکی از این است که با فرآیند جهانی شدن به دنبال پیشرفت و توسعه حمل و نقل، وسائل ارتباطات، ظهور و گسترش روزافزون فضای سایبر، افزایش بیش از پیش جابجایی و مهاجرت، فرصت‌ها و زمینه‌های جدیدی را برای طرح دعاوی در سطوح بین‌المللی توسط اتباع در محاکم مختلف فراهم نموده است و در همین راستا به دنبال طرح دعاوی بین‌المللی ضرورت دفاع از محکومین در عرصه جهانی احساس می‌گردد که باید قوانین ملی و بین‌المللی همگام با تغییرات حادث‌شده، به سمت تسهیل جهانی شدن وکالت گام بردارند.

نتیجه‌گیری: امروزه با حذف مرزها، شاهد جهانی شدن و به تبع آن تولد و فزونی جرائم می‌باشیم. شکل‌گیری محاکم بین‌المللی و پلیس بین‌الملل در جهت مبارزه با جرائم فراملی بر ضرورت جهانی شدن وکالت نیز صحنه می‌گذارد. از این رو در اسناد بین‌المللی بر این امر تأکید شده است. در این میان موانعی نیز وجود دارد که امکان جهانی شدن وکالت را به چالش می‌کشاند و از آن جمله می‌توان از موانع حقوقی مانند اصل صلاحیت سرزمینی و شرط تابعیت در صدور جواز وکالت نام برد. همچنین از چالش‌های فرهنگی که سرعت این فرایند را کند می‌نماید نیز نباید غافل بود.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵

واژگان کلیدی:

جهانی شدن

وکالت

اصول اخلاقی

جرائم بین‌المللی

صلاحیت جهانی

دادگاه‌های بین‌المللی

* نویسنده مسئول: اکبر رجبی

آدرس پستی: ایران، خمین، دانشگاه آزاد

اسلامی، واحد خمین، گروه حقوق.

کد پستی: ۳۸۸۱۵۱۷۱

پست الکترونیک:

a.rajabi135353@gmail.com

۱. مقدمه

توسعه و جهانی شدن وکالت، مثل دیگر ابعاد زندگی اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... یکی از نیازهای جامعه بشری می باشد. بنابراین می طلبد که وکیل در زمان گذراندن تحصیلات آکادمیک یا در حین وکالت با حقوق تطبیقی و بین المللی آشنایی کافی داشته باشد و با قوانین و قواعد سایر کشورها آشنا گردد. با عنایت به اینکه جامعه بین المللی به سمت دهکده جهانی در حرکت است و از تجارت گرفته تا روابط سیاسی به سمت همسویی جهانی پیش می رود و دادگاه های بین المللی نیز در عرصه بین المللی شکل گرفته اند که به جرائم بین المللی فارغ از صلاحیت سرزمینی رسیدگی می کنند و پلیس اینترپل که همکاری های لازم را با دادگاه های بین المللی می نماید، زمینه این موضوع را فراهم ساخته که مجوز جهانی شدن وکالت با هم اندیشی کانون وکلای بین المللی (ABI) فراهم گردد. بنابراین در صورت تحقق جهانی شدن وکالت، زمینه این امر محقق می گردد که چنانچه متهم یا مجرمی در عرصه بین المللی برای دفاع از خود نیازمند وکیل مدافع شد، این امکان فراهم باشد که از کشور متبوع خود یا هر کشور دیگر وکیل همراه داشته باشد تا وکیلی انتخابی بتواند به نحو شایسته از موکل خود خارج از مرزهای جغرافیایی دفاع نماید.

اهمیت جهانی شدن وکالت به ویژه با امعان نظر به این که در جرائم بین المللی از سوی اتباع بیگانه، محاکم بین المللی و پلیس بین المللی شکل می گیرد، آشکار می شود. بر این اساس با استناد به اصل تساوی سلاح ها، ایجاب می نماید که متهمین در محاکم بین المللی وکیل خود را از کشور متبوع خود همراه داشته باشند و همین امر ضرورت جهانی شدن وکالت را به خوبی توجیه می نماید.

به هر ترتیب، به نظر می رسد جهانی شدن وکالت در دعاوی کیفری که از جمله نیازهای امروز جامعه بین الملل به شمار می رود، جز در پرتو همکاری و همگرایی کشورهای مختلف در

سطح بین المللی و همچنین همکاری کانون های وکلای کشورهای مختلف امکان پذیر نخواهد بود. در این زمینه، فعالیت های قابل توجهی شکل گرفته است. اتحادیه ای که در سال ۱۹۴۷ تحت عنوان اتحادیه بین المللی وکلا ایجاد شده، برجسته ترین سازمان بین المللی قانونی مشغول به امر وکالت است که موجب اتحاد وکلا و گروه های قانونی در این زمینه می شود. این سازمان بر توسعه قوانین بین المللی و اصلاح آن تأثیرگذار است و در آینده، وکالت را به صورت یک شغل قانونی نظام مند می سازد.

حال پرسشی که در این مقاله با آن رو به رو هستیم، این است که آیا امکان جهانی شدن وکالت در عرصه جهانی امکان پذیر است؟ چه ضرورتی برای جهانی شدن وکالت وجود دارد؟ و چه عاملی می تواند جهانی شدن وکالت را تحقق بخشد؟

به نظر می رسد زمانی که جرائم در عرصه بین المللی صورت می پذیرد و محاکم بین المللی و پلیس بین المللی شکل می گیرد با پیروی از اصل تساوی سلاح ها، ضروری است که متهمین در محاکم بین المللی وکیل خود را از کشور متبوع خود همراه داشته باشند. حال با عنایت به اینکه اکثر نظام های حقوقی به صورت طبیعی با هم تفاوت هایی دارند همین وجوه تمایز موجب عدم قوانین یکپارچه و متحد و در نتیجه عدم وحدت و اجماع حقوقی در تحقق وکالت جهانی گردیده است، لیکن تنها عاملی که در عرصه جهانی می تواند عامل وحدت و تحقق وکالت گردد، بهره گیری از آموزه های اخلاقی در جهانی شدن وکالت است، چراکه در هر کشوری یقیناً قواعد اخلاقی تبدیل به قانون شده اند. بنابراین هسته اصلی و مشترک اکثریت نظام های حقوقی در جهت جهانی شدن وکالت، اخلاق می باشد. با این توضیح هدف ما در این مقاله تبیین ضرورت جهانی شدن وکالت با تکیه بر اصول اخلاقی است.

۲. ملاحظات اخلاقی

از ابتدا تا انتهای مقاله با تکیه بر اصول اخلاقی صداقت و امانتداری تهیه و تدوین گردیده است.

۳. مواد و روش‌ها

این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و با استفاده از ابزار فیش‌برداری، تهیه و تدوین گردیده است.

۴. یافته‌ها

فرآیند جهانی‌شدن به دنبال پیشرفت و توسعه حمل و نقل، وسائل ارتباطات، ظهور و گسترش روزافزون فضای سایبر، افزایش بیش از پیش جا به جایی و مهاجرت، فرصت‌ها و زمینه‌های جدیدی را برای طرح دعاوی در سطوح بین‌المللی توسط اتباع در محاکم مختلف فراهم نموده است. در واقع، نتیجه فرآیند جهانی‌شدن، شکل‌گرفتن جامعه‌ای فراملی است که تحقق آن در تمامی ابعاد، نقش سیاسی و فرهنگی دولت‌ها را کاهش می‌دهد و بدین ترتیب قوانین و ارزش‌های فراملی بر ساختار اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جامعه حاکم می‌شود. در این زمینه با حذف مرزها، شاهد جهانی‌شدن مسائل و روابط حقوقی و از جمله تولد و فزونی جرائم می‌باشیم که خود منجر به شکل‌گیری محاکم بین‌المللی و پلیس بین‌الملل در جهت مبارزه با جرائم فراملی گردیده و این اقتضائات بر ضرورت جهانی‌شدن وکالت نیز صحنه می‌گذارد.

۵. بحث

۵-۱. تعاریف و مفاهیم: در این قسمت، پیش از ورود به بحث اصلی، ابتدا مفاهیم و مصطلحات تحقیق تبیین خواهد گردید.

۵-۱-۱. وکالت: «وکالت آن است که کسی غیر خود را به جای خود قرار دهد؛ در تصرفات شرعی معلوم، عقدی که به موجب

آن یکی از طرفین، طرف دیگر را برای اجرای امری نایب خود می‌نماید. در وکالت تفویض عقد نمی‌شود، بلکه منوب‌عنه در عرض نایب، حق دخل و تصرف در مورد وکالت دارد. عقد وکالت به ایجاب و قبول محتاج است، ولی قبول لازم نیست که لفظی باشد، بالفعل کاشف از آن کفایت می‌کند. حدود اختیارات وکیل برابر اذن صریحی است که موکل به او می‌دهد و در صورت اطلاق اذن، حدود اختیارات وکیل بر طبق متعارف و معمول خواهد بود. در صورتی که وکیل از حدود متعارف تجاوز نماید. موکل به هیچ وجه الزامی به انجام‌دادن تعهدات او (وکیل) نخواهد داشت» (۱).

در تعریف تخصصی، «وکالت عقدی است که به موجب آن شخص به دیگری اختیار اجرای عملی را به نام و به نفع خود می‌دهد. وکالت‌دهنده را موکل و وکالت‌گیرنده را وکیل می‌نامند. در ماده ۶۵۶ قانون مدنی وکالت چنین تعریف شده است: وکالت عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین، طرف دیگر را برای اجرای امر نایب خود می‌نماید. به این ترتیب وکالت برای انجام‌دادن اعمال حقوقی است نه امر مادی، مانند کشیدن نقاشی با حمل و نقل و مانند آن» (۲).

۵-۱-۲. حق برخورداری از وکیل: این حق از مهم‌ترین شروط فرایند دادرسی عادلانه در محاکم داخلی و بین‌المللی می‌باشد. این حق لازمه و مقدمه اجرای مطمئن حق دیگری است که در اسناد حقوق بشری، حق دفاع نامیده می‌شود (۳).

۵-۱-۳. جهانی‌شدن: از جهانی‌شدن تعاریف زیادی ارائه شده است. در این میان می‌توان به این تعریف کلی و جامع اشاره کرد: شکل‌گیری اصول مشترک جهانی در زمینه‌های مختلف زندگی بشر و تحت‌الشعاع قراردادن روابط انسان‌ها در کشورهای مختلف جهان را جهانی‌شدن می‌نامند (۴).

۵-۲. مبنای اخلاقی جهانی‌شدن وکالت: زمانی که تعداد افراد کم بود و هنوز سازمان‌های اجتماعی شکل نگرفته بودند، گرسنگی و خطر حیوانات وحشی وجود داشت، ولی وقتی مردم به دوراندیشی عادت کردند، بالاترین درجه خوشبختی

آنان این بود که گرسنگی و ترس از حیوانات وحشی وجود نداشته باشد، لذا وقتی اجتماع بیشتر سر و سامان گرفت، فرصت‌های مناسب جهت حصول خوشبختی‌های ناشی از غفلت برای اکثریت به تدریج کاهش پیدا کرد؛ هر چند به نظر نمی‌رسد که میزان بدبختی بشر در دوران گذشته بیشتر از آن باشد که در یک قرن اخیر انسان دچار آن بوده است (۵).

در گذشته شاید ترس از گرسنگی و حیوانات وحشی دغدغه بشریت بود، اما در زمان حاضر اوضاع به گونه‌ای تغییر کرده که با حاکم شدن قانون، به لحظه‌ای می‌رسیم که تنها شرط بقا و سعادت بشر این است که چگونه تحت تعالیم اخلاقی و اجرای اصول اخلاقی در جامعه قرار گیرد. با ظهور قانون و در پرتو اخلاق، دفاع از مال، جان و ناموس بیشترین دغدغه‌های بشر را تشکیل داده است و این امر نمی‌تواند محدود به مقیاس جغرافیایی خاصی باشد و لذا یکی از الزامات این توجه با عنایت به پدیده جهانی‌شدن، نقش و حضور وکیل در این مسیر حیاتی است.

همانطور که در زمان ابهام قانون، وکیلان و دادرسان برای ادعای خود مبنی بر این که قانون در جهان بیرونی چیست «و نه اینکه چه چیزی باید باشد»، غالباً استدلال‌های اخلاقی ارائه می‌کنند (۶) نفس صلاحیت وکالت در مقیاس جهانی و ضرورت آن نیز بر پایه مبانی اخلاقی استوار گردیده است.

۳-۵. موجبات تحقق جهانی‌شدن با تکیه بر اقتضائات

حقوقی: تأسیس دادگاه‌های کیفری بین‌المللی یکی از موجبات و زمینه‌های جهانی‌شدن وکالت در دعاوی کیفری می‌باشد. دغدغه کشورهای جهان به سمت تشکیل یک مرجع بین‌المللی کیفری به عنوان نخستین نهاد قضایی صالح برای تعقیب، محاکمه و مجازات عاملان جنایات بین‌المللی هدایت شده است. بر اساس اصول حقوقی و اخلاقی، وقتی دادگاه بین‌المللی شکل می‌گیرد که بدون توجه به تابعیت اشخاص به جرائم ارتكابی آنان رسیدگی می‌کند، لازم است که وکالت نیز جهانی شود و بدون توجه به تابعیت وکیل حق دفاع از موکل

برایش فراهم باشد. هدف از تشکیل چنین نهادی، تحقق عدالت کیفری در سطح جهانی از طریق ایجاد صلاحیتی مستقل و فراتر از صلاحیت دولت‌هاست که یک بازوی آن وکالت است. از این رو برخی اذعان داشته‌اند که شاید بتوان تولد رسمی فرایند جهانی‌شدن را مصادف با تأسیس سازمان ملل متحد دانست که نطفه آن در بطن جامعه ملل منعقد شد (۴).

همچنین طبق ماده ۷۴ از قواعد دادرسی و ادله دادگاه کیفری بین‌المللی، وکیل مدافع باید در رسیدگی‌های دیوان شرکت نماید، لذا محروم کردن فرد از همراهی وکیل در طول تحقیقات در دیوان تحت هیچ عنوانی میسر نیست و وکیل و متهم برای حضور در رسیدگی‌ها نیازمند اجازه دادگاه نخواهند بود. در همین راستا نیز عدالت به مثابه مولفه اساسی اخلاق، ایجاب می‌نماید که شخص متهم در دادگاه‌های بین‌المللی با اتکا به اصل تساوی سلاح‌ها، حق دفاع از طریق وکیل خود را داشته باشد (۷). بنابراین در توجیه موجبات تحقق جهانی‌شدن وکالت در این قسمت با استناد به مفاده ماده فوق‌الاشعار و همان‌گونه که در محاکم داخلی و بعضاً بین‌المللی متهم بدون هماهنگی با دادگاه اقدام به انتخاب وکیل می‌نماید، لازم است در تمامی دعاوی بین‌المللی و در عرصه جهانی نیز، اصل جهانی‌شدن وکالت مدنظر باشد و بدون استثنا در تمامی کشورها و در تمامی جرائم، وکیل اختیاری حضور داشته باشد.

۴-۵. چالش‌های حقوقی پیش روی جهانی‌شدن وکالت:

مهم‌ترین چالش‌های حقوقی جهانی‌شدن وکالت در دعاوی کیفری، اصل صلاحیت سرزمینی و شرط تابعیت به عنوان مجوزی برای وکالت در محاکم است؛ از جمله دلایل توجیه اصل فوق را نخست لزوم احترام به حاکمیت ملی کشورها و اقتدار داخلی آن‌ها؛ و دوم، اعتقاد به این فرض که هر جرم، نظم داخلی محل وقوع آن را بر هم می‌زند، بیان نموده‌اند (۸). لذا، یکی از مهم‌ترین چالش‌های جهانی‌شدن وکالت در دعاوی

کیفری، تعارض این مقوله با اصل صلاحیت سرزمینی کشورها است. همگرایی و همکاری کشورها، در زمینه حقوق کیفری مستلزم محدود شدن اصل صلاحیت سرزمینی دولت‌هاست که برای آن‌ها بسیار حیاتی و مهم می‌باشد. از این رو کشورها این عامل را توجیه‌کننده عدم همکاری در مبارزه با جهانی شدن بزه‌کاری تلقی نموده و به رغم الحاق به اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی، همچنان محدود شدن یا نادیده گرفته شدن اصل صلاحیت سرزمینی خود را عاملی مهم در عدم عمل به تعهدات بین‌المللی خود، از جمله اتخاذ رفتاری عادلانه نسبت به متهمان و حق بهره‌مندی از وکیل مدافع بین‌المللی اعلام می‌کنند (۸). با این حال چالش‌های مارال ذکر نمی‌تواند متهم را از حق داشتن وکیل محروم سازد و بعضاً نه تنها در تضاد با صلاحیت سرزمینی نیست، بلکه زمینه احترام هرچه بیشتر به حاکمیت ملی کشورها را فراهم می‌سازد، در نتیجه همان‌گونه که قضاوت در محاکم بین‌المللی خللی به حاکمیت کشورها و اقتدار آن‌ها وارد نساخته است، به طریق اولی دفاع وکیل در این محاکم نیز نمی‌تواند آسیبی به حاکمیت کشورها و اقتدار آن‌ها وارد سازد.

۵-۵. مبانی نظری وکالت در امور کیفری در ابعاد جهانی

و بین‌المللی: توجیه وکالت در امور کیفری در ابعاد جهانی و بین‌المللی از یک طرف از همان دلایل و مبانی کلی وکالت در امور کیفری برخوردار است و از طرف دیگر مبانی مختص به خود را حائز است. در ادامه بحث به اهم این موارد اشاره می‌شود.

۵-۵-۱. **دعای کیفری جدید ناشی از جهانی شدن:** علل جهانی شدن را می‌توان ناشی از چهار رکن عمده دانست که عبارت‌اند از: ۱- خردگرایی؛ ۲- سرمایه‌داری؛ ۳- نوآوری تکنولوژیکی؛ ۴- قوانین و مقررات. البته انسان‌مداری، علم‌گرایی و ابزارگرایی نیز از موجبات فرعی جهانی شدن هستند. در خصوص رکن اول یا خردگرایی باید گفت، خردگرایی دارای ویژگی‌هایی است که در گردش تفکر جهانی و عموماً پیشبرد

جهانی‌شدن مؤثر بوده‌اند. سرمایه‌داری نیز به نوبه خود و با استفاده از خردگرایی تجربی، و انسان‌مداری و ابزارگرایی، جهانی شده است. به عنوان نمونه تصور ظهور و گسترش ارتباطات فراسرزمینی بدون وجود سرمایه‌داری نیز غیر ممکن است. اگر در ادوار گذشته، جهانی‌بودن به نام مذاهب، مکاتب و ایدئولوژی‌ها مطرح شده، اما اکنون جهانی‌شدن ریشه در نظام سرمایه‌داری دارد که البته همراه با تحولات فناوری، اقتصادی و ارتباطی بوده است. سرمایه‌داری در مقایسه با فئودالیت، نظامی برون‌گرا و بین‌المللی‌ترین نظامی است که تاکنون بشر تجربه کرده است. از دیگر جنبه‌های جهانی‌شدن، جهانی‌شدن اقتصاد است که بر حمایت از حقوق بشر تأثیر داشته و هم‌زمان برای حمایت حقوقی بین‌المللی از آن، فرصت‌ها و چالش‌هایی را ایجاد می‌کند. اصولاً جهانی‌شدن در اولین حرکت‌های دوران معاصر و صرف نظر از دیدگاه‌های فلاسفه کهن با جهانی‌شدن اقتصاد آغاز می‌گردد و سپس به سایر حوزه‌ها از جمله حقوق بشر تسری پیدا می‌کند. نفوذ افکار اقتصادی واحدهای اقتصادی جهانی چنان است که حتی مفاهیم حقوق بشر را نیز می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد. در نهایت چارچوب‌های نظارتی به شکل قوانین و مقررات، چهارمین علت در جهانی‌شدن است. این علت که ویژگی تشدید یافته در نظام سرمایه‌داری نیز می‌تواند نامیده شود، همواره در روابط اجتماعی از طرف حکومت وجود داشته است و اساساً بافت اجتماعی بدون نظارت وجود ندارد؛ چنانکه پیداست مبنای تحقق این قوانین چه در سطح داخلی و چه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی، دولت‌ها هستند (۹).

اما آنچه مهم است، این‌که تمامی این عوامل، ابعاد کیفری جهانی را ایجاد کرده‌اند، به عنوان مثال، پدیده تکنولوژیک «فضای سایبر» با ایجاد فضایی که مرزهای کشورها را درهم نوردیده است، مفهوم محل ارتکاب جرم را به چالش مهمی تبدیل کرده است که حمایت از بزه‌دیده این‌گونه جرائم ضرورت پذیرش اقدامات کیفری جهانی را در این خصوص

آشکار می‌سازد و در این راستا، پذیرش وکالت جهانی در امور کیفری از جمله این اقدامات است.

۵-۲. ضرورت قانونی و اخلاقی وجود وکیل در مقام دفاع از موکل: قوانین و مقررات هیچ‌گاه آنقدر صریح و روشن نیست که با چند ماده قانون یا چند دستور قضایی بتوان اختلافات بی‌حد و حصر مردم را به آسانی حل و فصل نمود. چگونه ممکن است که مقنن همه چیز را پیش‌بینی کند؟

پس «هر جا که یک ماده قانون وجود دارد، قهراً یک قاضی برای تفسیر قانون و تطبیق آن با مواد لازم است و هر جا که یک قاضی باشد، لااقل وجود دو وکیل برای طرفین دعوا لازم و ضروری است» (۱۰).

در واقع، وجود وکیل ضروری است، زیرا طرفین دعوا به یک محرم اسرار که مثل خود آن‌ها باشد و خودشان وی را انتخاب کرده باشند، نیازمندند تا مشکلات آنان را با علاقه و گذشت بشنود و در آن‌ها امید و آرامش به وجود آورد و آن‌ها را صمیمانه برای مواجهه با چهره حقیقت که از نظر ذی‌نفع ممکن است زشت و هولناک باشد آماده کند (۱۱).

۵-۶. شروط لازم برای وکیل جهانی و بین‌المللی: وکیل

جهانی و یا بین‌المللی شدن، ممکن است آرزوی هر وکیلی باشد، لیکن این یک واقعیت است که هر وکیلی نمی‌تواند، وکیل جهانی و یا بین‌المللی باشد. به عبارت دیگر ضرورت جهانی و بین‌المللی شدن وکالت در امور کیفری، یک ضرورت کفایی است و نه یک ضرورت عینی که شامل تمامی وکلا بشود. برای تشخیص اینکه وکیلی در امور کیفری صلاحیت جهانی و یا بین‌المللی را داشته باشد، بایستی به مؤلفه‌های ذیل توجه نمود (۱۲).

۵-۶-۱. استعدادهای ذاتی و طبیعی: یک وکیل دادگستری جهانی و بین‌المللی بیش از هر چیز، «باید دارای استعداد و قریحه خاص فطری و خدادادی باشد، ولی این استعداد و قریحه غیر از آن چیزی است که معمولاً مردم تصور می‌کنند. در قدیم، دفاع را با نطق و خطابه اشتباه می‌کردند و از وکیل

مدافع توقع و انتظار داشتند که دفاعش بلیغ و فصیح و پر از شکوه و عظمت و جلال و جبروت باشد. بدیهی است بعضی از این استعدادها و اوصاف برای یک وکیل دادگستری جهانی و بین‌المللی و در بعضی محاکم از قبیل دادگاه جنایی کمال ضرورت را دارد و به خصوص بسیار مؤثر است که وکیل از هر جهت بر رفتار و گفتار خود تسلط و نظارت دقیق داشته باشد» (۷).

۵-۶-۲. لزوم داشتن اطلاعات عمومی و حقوقی تطبیقی و بین‌المللی: وکیل باید در عرصه جهانی به حقوق تطبیقی دیگر کشورها و نظام‌های حقوقی مربوطه اشراف داشته باشد و اطلاعات مهم و پایه‌ای را بداند و استعداد وکالت وی باید از طریق مطالعه نمودن در آثار حقوقی تکمیل گردد و از آنجایی که عموم اختلافات، در اجتماعات بشری شکل می‌گیرد، بنابراین لازم است که وکیل زبان افراد این اجتماع در عرصه جهانی را به خوبی بفهمد و اطلاعات عمومی را در کنار فهم اصطلاحات تخصصی حقوقی به دست آورد؛ چه این که وکیل باید دعوی موکلش و دلایل درخور پرونده را برای دادرسان دادگاه توضیح و تشریح کند و بدیهی است تا وقتی خودش موضوع دعوی را خوب نفهمیده باشد، قادر نیست که منظورش را به دیگران تفهیم نماید (۱۲).

۵-۶-۳. وقت‌شناسی وکیل: وقت‌شناسی وکیل در عرصه جهانی و بین‌المللی بسیار اهمیت بیشتری دارد. تجدید اوقات رسیدگی به دلایل کوتاهی وکیل در عرصه جهانی و بین‌المللی، خسارات سنگینی را به همراه دارد. از طرف دیگر وقت‌شناسی دقیق وکیل، معرف نظم نظام حقوقی است که وکیل در آن پرورش یافته است، هرچند وقت‌شناسی به ظاهر صفت و خصوصیت بسیار عادی و غیر قابل توجهی به نظر می‌رسد، ولی مسلماً نقش عمده‌ای در موفقیت وکیل دادگستری دارد (۱۳). اهمیت وقت‌شناسی وکیل در عرصه وکالت‌های جهانی و بین‌المللی به دلیل آثار شدید عدم توجه به وقت، بدین معناست که باید تنها وکلایی وارد عرصه وکالت

جهانی و بین‌المللی بشوند که به این امر توجه کافی داشته باشند.

۴-۶-۵. داشتن حس همکاری جهانی و بین‌المللی: داشتن حس همکاری را نمی‌توان منحصرأ از لوازم و خصوصیات وکالت در عرصه جهانی و بین‌المللی به شمار آورد، زیرا تمام کسانی که سروکار با مشتری و مردم و متصدیان اداری دارند، اعم از صاحبان مشاغل آزاد یا بازرگانان و صاحبان صنایع، باید از این هنر و ترفند بهره‌مند باشند. از آن جایی که وکیل جهانی و وکیل بین‌المللی ناچار است تا کار خود را از طریق همکاری پیش ببرد، اشخاصی که ظرفیت همکاری را ندارند، نبایست وارد این عرصه شوند (۱۳).

۵-۶-۵. علاقه به وکالت در عرصه جهانی و بین‌المللی: وکلایی می‌توانند در عرصه جهانی و بین‌المللی به کارشان ادامه داده و کسب موفقیت کنند که واقعاً و صمیمانه عاشق و علاقمند به وکالت در عرصه جهانی و بین‌المللی باشند. «اشتغال به وکالت دادگستری در عرصه جهانی و بین‌المللی مستلزم زحمت و سعی و کوشش فراوان است و شکست و عدم موفقیت بسیار نیز در انتظار وکیل دادگستری می‌باشد، زیرا همین‌قدر کافی است بدانیم که چون هر دعوی دو طرف دارد و هر دو طرف نیز وکیل دارند، بنابراین هر وکیل در هر پرونده ۵۰ درصد بیم شکست و عدم موفقیت دارد. اگر وکیل حساس و تازه‌کار و ضعیف باشد، ممکن است این شکست‌ها او را مأیوس و دلسرد سازد و امید موفقیت‌های آینده را نیز از دست بدهد» (۱۳). به عبارت دیگر، وکیل جهانی و بین‌المللی شدن و به خصوص در عرصه حقوق کیفری، علاوه بر صلاحیت‌های عمومی و کلی وکالت، دارای یک سری شرایط خاص دیگر نیز در بعد شخصیتی می‌باشد که از عهده هر وکیلی بر نمی‌آید.

۶-۶-۵. تسلط به یک یا چند زبان خارجی: وکیلی جهانی و بین‌المللی بایستی به خوبی با زبان محاوره‌ای و رسمی مرجع رسیدگی‌کننده خارجی و یا بین‌المللی آشنا باشد. گفتار و نوشتار وکیل ابزار اصلی وی در دفاع از موکل است، در نتیجه

حداقل انتظاری که از یک وکیل جهانی و بین‌المللی می‌رود، این است که به زبان محاوره‌ای و رسمی دادگاه و مرجع رسیدگی‌کننده تسلط داشته باشد.

۷-۵. ضرورت‌های وکالت جهانی: در این قسمت به صورت موردی، ضرورت‌هایی که جهانی‌شدن وکالت را توجیه می‌نمایند، تبیین و تشریح خواهد شد.

۱-۷-۵. ضرورت ناشی از تخصصی‌بودن وکالت در عرصه جهانی و بین‌المللی: وکالت شغلی است که برای مجرب‌شدن نیاز به گذشت زمان دارد. در اثر مرور زمان به تجربه‌های وکیل افزوده می‌شود. تجربه در وکالت مثل مشاغل دیگر و بلکه بیشتر از مشاغل دیگر اهمیت زیادی دارد. وکالت هنوز در ایران تخصصی نشده و عمومی است. در کشورهای متمدنی وکالت، امری تخصصی است و اساساً هر وکیلی در امور خاصی وکالت می‌کند. یکی در بیمه، یکی در مسائل حقوق قراردادهای، یکی در امور ثبتی، دیگری در امر کیفری، یکی در کارهای مالیاتی و... .

اما در ایران چون وکالت و حوزه‌های عملکرد وکلا، تخصصی نشده، لذا کار وکیل دادگستری بسیار سخت و دشوار است. مگر اینکه وکیل به صورت انتخابی خود را در امور خاصی متخصص کند و از قبول سایر دعاوی‌ای که در تخصص او نیست، پرهیز کند، وگرنه باید به قوانین مختلف مسلط و در آن‌ها متبحر شود. وکالت در دعاوی، از گذشته‌های دور به خصوص از اوایل قرن بیستم تحول و گسترش عظیمی یافته و اکنون تقسیم‌بندی قدیمی دعاوی به دو گروه عمده حقوقی و کیفری شامل رشته‌های متعدد و متفاوت گردیده است، که به وکالت در دعاوی چک و سفته، مالک و مستأجر، طلاق و حضانت و نفقه، مالکیت صنعتی و معنوی، مالیات کشتیرانی، بیمه، قراردادهای، اختلافات بازرگانی، حمل و نقل، املاک، شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات خارجی، سرمایه‌گذاری بین‌المللی، بیع متقابل، نرم‌افزار رایانه‌ای، طرح‌های صنعتی، فضای سبز، رسانه‌های جمعی، سینما، سازمان‌های ورزش،

خسارات ناشی از انتشار مطالب کذب و تعداد زیادی از سایر انواع دعاوی، مشتق شده است.

در انگلستان از زمان‌های قدیم وکلای دادگستری به دو گروه عمده مشاورین حقوقی (Solicitors) و وکلای دعاوی (Barristers) تقسیم شده‌اند. اشخاصی که مشکل قانونی دارند بدو به مشاور حقوقی مراجعه می‌کنند و مشاور حقوقی پس از بررسی دلایل و مدارک آنان، موضوع دعاوی را به یک وکیل دعوی ارجاع می‌نماید تا در مراجع قضایی اقدام به طرح یا دفاع از دعوا کند. بنابراین موکل فقط با مشاور حقوقی سروکار دارد و حق الوکاله را مشاور حقوقی دریافت می‌کند؛ و خود سهم حق الوکاله وکیل دعاوی را پرداخت می‌نماید و غالباً موکل تا زمان انجام دادرسی با وکیل دعاوی خود بی‌ارتباط می‌ماند. از مشخصات بارز این تقسیم‌بندی گروهی آن است که مشاور حقوقی حق وکالت در دادگاه‌ها را ندارد و انجام این کار منحصراً از خصایص وکیل دعاوی است (۱۰).

مزیت این روش تقسیم‌بندی، حداقل از نظر حقوق Anglo-Saxon و مخصوصاً بریتانیا و کشورهای مشترک‌المنافع در آن است که دادگاه‌ها، از وکلایی تخصصی برای انجام دعاوی برخوردار هستند؛ همچنانکه در زمان‌های گذشته سخنوران و خطبای معروفی از میان آنان برخاسته‌اند که تعداد زیادی به مشاغل مهم و حتی به سمت نخست‌وزیری رسیده‌اند. به عبارت دیگر حضور این‌گونه وکلا در جلسات دادرسی موجب تسهیل کار دادگاه و تسریع رسیدگی می‌گردد، ضمن آنکه محتویات پرونده امر و حقانیت موکل قبلاً توسط مشاور حقوقی بررسی و ارزیابی شده است و از طرح دعاوی بی‌اساس و اتلاف وقت مراجع قضایی اجتناب می‌شود (۱۳).

در بُعد دعاوی کیفری که در عرصه جهانی و بین‌المللی مطرح می‌گردند، نیز می‌توان به خوبی موضوع تخصصی‌بودن وکالت را درک کرد. وکالت در یک کشور دیگر و یا وکالت در دادگاه‌های بین‌المللی لازمه‌اش داشتن تخصص در این حوزه است. این تخصص دربردارنده شناخت نظام حقوق کیفری

ماهوی کشوری است که پرونده در دادگاه آن کشور مطرح است و یا اشراف بر نظام حقوق کیفری ماهوی حاکم بر دادگاه بین‌المللی است که به دعوی رسیدگی می‌کند. مضاف بر آن وکیل مربوطه بایستی تسلط کامل به مقررات شکلی و آیین دادرسی مراجع رسیدگی‌کننده و رویه‌های حاکم بر این دادگاه‌ها داشته باشد. با جهانی‌شدن و بین‌المللی‌شدن وکالت از بین وکلا، تعدادی که دارای توانایی و شایستگی وکالت در ابعاد جهانی و بین‌المللی هستند، انتخاب شده و عنوان وکیل جهانی و یا بین‌المللی به آن‌ها داده شود که این خود تسهیل حل مسائل حقوقی و قضایی را در سطح جهانی تمهید می‌کند. ۷-۲-۵. **ضرورت ناشی از توسعه هنجاری موازین حقوق بشر و بسط حقوق کیفری:** توسعه هنجاری حقوق بشر در عصر جهانی‌شدن باعث شده است تا نیاز به وکالت برای تحقق این هنجارها روز به روز افزوده شود. در زندگی بین‌المللی کنونی، بسیاری از مسائل، جهانی شده و موضوعات زیادی با خروج از شمول امورات داخلی، جزء مسائل بین‌المللی یا از جمله مسائل مورد علاقه جهانی گردیده‌اند؛ از جمله این مسائل جهانی‌شده حوزه موضوعی حقوق بشر است که به تبع آن برای پیگیری برخی از این موضوعات، توسل به وکالت لازم و ضروری است.

در این نگاه، در انسان بماهو انسان، چیزی وجود دارد که مافوق فرهنگ، قوم، نژاد و امثال آن است و انسان، زندانی هیچ کدام از این عوامل تبعی و طفیلی حیات جمعی نیست. هر انسانی از حرمتی ذاتی برخوردار است و بر این اساس برخی چیزها نباید و برخی نیز باید نسبت به انسان انجام گیرد. بنابراین هنجارها و اصول عینی اخلاقی‌ای وجود دارند که برای گذشتگان، حال و آیندگان به طور یکسان معتبر است. معیارهایی که ذوات بین‌المللی را در معرض قضاوت یکدیگر و نهادهای غیر دولتی قرار می‌دهد و آن‌ها را وامی‌دارد که پاسخگو باشند. پارادایم در حال ظهوری که در آن چارچوب‌های ملی جای خود را به سطح تحلیل جهانی می‌دهد و ایده شکل‌گیری جامعه مدنی جهانی که از کنترل دولت‌ها و

سازمان‌های بین‌المللی خارج، بلکه بر آن‌ها تأثیرگذار است، مورد توجه قرار می‌گیرد (۱۴).

بر همین اساس می‌توان گفت، امروزه توجه و اقبال بین‌المللی نسبت به حقوق بشر، افزایش یافته است، به طوری که از سال ۱۹۴۸ به بعد، هنجارهای حقوق بشر گرایش به جهانی شدن داشته‌اند و این امر با اجراشدن میثاق‌های حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دیگر کنوانسیون‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، شتاب بیشتری نیز گرفته است (۱۵). در نظر داشتن پیشینه‌های ملی، منطقه‌ای و تنوع زمینه‌های تاریخی، فرهنگی و مذهبی، بر عهده دولت‌هاست که صرف نظر از نظام سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، به تقویت و حمایت از تمام حقوق بشر و همه آزادی‌های سیاسی بپردازند (۱۶).

بر همین اساس، در پرتوی اعلامیه وین و برنامه اجرایی آن، می‌توان اجزای ذیل را برای جهانی شدن هنجارهای حقوق بشر در نظر گرفت:

- هر بشری موضوع حقوق بشر است، بدون در نظر گرفتن این که آیا حقوق داخلی این حقوق را تأیید می‌کند یا خیر؛ خصلت جهانی بودن حقوق بشر از کرامت انسان ریشه می‌گیرد (۱۷).

- حمایت بین‌المللی از حقوق بشر بر پایه این فرض بنا شده که این حقوق به طور جهانی قابل اعمال هستند.

- حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، بر پایه اصل برابری درجه و مقام آن‌ها و وابستگی متقابل و عدم تفکیک‌پذیری قرار دارد.

- مسئولیت اولیه پیشبرد و حمایت حقوق بشر بر دوش دولت‌هاست.

- پیشبرد و حمایت حقوق بشر، ملاحظات مشروعی برای جامعه بین‌المللی به وجود می‌آورد که در چارچوب اهداف و اصول سازمان ملل قرار دارد (۱۸). در این راستا، درک ماهیت حقوق بشر می‌تواند به روشن شدن ملاحظه هر فرد از حقوق

خاص خود، میزان حمایت قابل حصول، ماهیت و استثنائات و اولویت‌هایی که می‌توان قائل شد و یا به سلسله مراتبی که باید بین حقوق برقرار کرد، کمک نماید.

ظهور آگاهانه جهانی شدن در قرن بیستم مستلزم پیوند منابع حقوقی داخلی با منابع حقوقی فراملی است. با این توضیح که فرد و جامعه ملی از یکسو باید با نظام بین‌المللی جوامع و به طور کلی بشریت مرتبط باشد (۱۹).

جهانی شدن به دلیل ماهیت فراگیر خود باعث به رسمیت شناختن حقوق بشر، گشایش جوامع بسته و سرکوب دولت‌های غیر دموکراتیک می‌شود؛ اگرچه احترام به حقوق بشر به معنای حذف تفاوت‌های بین فرهنگ‌ها نیست، اما وظیفه دولت‌ها این است که اطمینان حاصل کنند که همه، صرف نظر از موقعیت یا عقیده‌شان، می‌توانند در گفتگوی بین فرهنگ‌ها و باورها شرکت کنند (۲۰).

حرفه وکالت نیز جایگاه مهمی در فرایند جهانی شدن حقوق بشر ایفا می‌کند چه این که قسمتی از تحقق عملی حقوق بشر مستلزم بستر پیگیری حقوقی و دفاع در قالب‌های بین‌المللی است. بنابراین وقتی مفاهیمی نظیر سرزمین‌زدایی و جهانی شدن شکل گرفته است، به تبع آن لازم است که نهادهای دیگر نظیر وکالت همسو با جهانی شدن، زمینه جهانی شدن را فراهم نمایند.

باید افزود امروزه شاهد این موضوع هستیم که حقوق کیفری به ویژه تحت تأثیر توسعه حقوق بشر، در حال جهانی شدن است و جهانی شدن حقوق کیفری دارای آثار متعددی است که یکی از این آثار ضرورت پذیرش جنبه‌های جهانی وکالت است. مبانی جهان‌شمولی حقوق بشر و الگوهای هنجاری و ارزشی ارائه شده توسط نظام بین‌المللی حقوق بشر علاوه بر تصویب دولت‌ها و الحاق کشورها به کنوانسیون‌های حقوق بشر در سطح جهانی و منطقه‌ای را باید در تبدیل الگوهای هنجاری و معیارهای ارزش‌ها و قواعد حقوق بشر به عرف و قواعد آمره بین‌المللی جستجو کرد. پروفسور Maroon استاد دانشگاه

نیویورک در این زمینه معتقد است که حتی در صورت عدم الحاق دولت‌ها به کنوانسیون‌های مربوط به حقوق بشر، رعایت قواعد حقوق بشر برای آن‌ها الزام‌آور است (۲۱). برخی دیگر نیز در این زمینه بر این باورند که در جامعه بین‌المللی بعضی از قواعد، مبنای حقوق عرفی دارند، یعنی اگر به هر دلیلی دولتی به کنوانسیون‌ها یا معاهدات بین‌المللی که اکثر قواعد آن جنبه عمومی پیدا کرده‌اند، ملحق نشده باشد، دولت مذکور ملزم به رعایت این قواعد و مقررات است، به خصوص که بیشتر قواعد حقوق بشر مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق‌های ۱۹۶۶ مبنای عرفی، یعنی مقبولیت جهانی پیدا کرده‌اند و مورد تأیید جامعه بین‌المللی هستند (۲۲).

۳-۷-۵. **ضرورت‌های ناشی اصل منع تبعیض:** تاریخ زندگی اجتماعی انسان به یک معنا تاریخ مبارزه با ظلم و نابرابری و تلاش برای کسب موقعیت برابر (Equal Status) برای همه انسان‌ها، فارغ از تفاوت‌های گوناگون میان آن‌ها بوده است. بدین‌سان می‌توان گفت که تاریخ حیات اجتماعی انسان یک روند برابری و آزادی‌خواه را طی کرده است، اگرچه مفهوم و اصل برابری از گذشته دور در لا به لای اندیشه‌های اجتماعی و سیاسی انسان وجود داشته است، ولی اصل مزبور عمدتاً از پایان قرون وسطی در اندیشه سیاسی، اهمیت بیشتری یافته و برجسته گردیده است. این امر در عصر روشنگری، یعنی سده هجدهم، با آثار کسانی چون Jean-Jacques Rousseau و Emmanuel Kant به اوج خود رسید، بدین‌معنا که به تدریج مرکز توجه انسان‌ها از موقعیت و نقش افراد منشعب از طبقه و نقش اجتماعی آنان به موقعیت افراد متأثر از انسان‌بودن آنان، یا به عبارتی به موقعیت انسانی اشخاص، تغییر یافت. بنابراین وقتی فاکتورهای جهانی لازم را در جهت عدم تبعیض کنار هم می‌گذاریم، می‌توان دریافت که اصل وکالت جهانی، از جمله اصولی است که نادیده انگاشتن آن می‌تواند زمینه ساز تبعیض در دادرسی را فراهم نماید. وقتی دادگاه‌های بین‌المللی و به مثابه آن‌ها، نهادهای حقوقی در عرصه جهانی شکل گرفته‌اند و

زمانی که به قاضی و وکیل به عنوان دو بال فرشته عدالت یاد می‌شود، چنانچه در عرصه جهانی از طریق دادگاه‌های بین‌المللی امکان قضاوت وجود داشته باشد، لیکن وکیل نتواند بدون در نظر گرفتن بُعد سرزمین، در این‌گونه محاکم حاضر گردد و به دفاع از موکل خود بپردازد، به نحوی زمینه تبعیض فراهم می‌آید.

۴-۷-۵. **ضرورت ناشی از صلاحیت‌های کیفری:** موضوع صلاحیت کیفری و مسائل ناشی از آن، ثابت‌کننده ضرورت جهانی‌شدن و بین‌المللی‌شدن وکالت در امور کیفری در برخی جهات است. در بحث قلمرو مکانی حقوق جزا، اصل بر صلاحیت سرزمینی می‌باشد. خود صلاحیت سرزمینی از دلایل مهم و توجیه‌کننده جهانی‌شدن وکالت در امور کیفری است. زمانی که یک تبعه خارجه در کشوری به موجب اصل صلاحیت سرزمینی مورد تعقیب کیفری قرار می‌گیرد، اصل آزادی انتخاب وکیل به وی این اجازه را می‌دهد تا وکیل خود را از کشور متبوع خود و نه لزوماً از کشور محل ارتکاب جرم انتخاب کند (۲۳). به جز اصل صلاحیت سرزمینی که ضرورت جهانی‌شدن وکالت را در امور کیفری ثابت می‌کند، جنبه‌های برون‌مرزی صلاحیت کیفری این ضرورت را بیشتر نشان می‌دهند.

زمانی که صلاحیت کیفری گسترش یافته است، لزوماً باید صلاحیت وکالت در عرصه جهانی را نیز گسترش داد. در جرائم بین‌المللی کیفری حتی امکان ستاندن جان مجرم به دلیل جرم ارتكابی وجود دارد و این امر با در نظر گرفتن اهمیت حق بر حیات، نیاز به وکیل مدافع را در عرصه بین‌المللی بیش از پیش توجیه می‌نماید. بنابراین نمی‌توان متهم را قربانی این نقص در قوانین و یا ضعف اجرای این قاعده در عرصه بین‌المللی نمود که وکیل نمی‌تواند در عرصه جهانی وکالت نماید.

۵-۷-۵. **ضرورت ناشی از جرائم بین‌المللی قراردادی:** جرائم بین‌المللی قراردادی، جرائمی هستند که علت بین‌المللی

قلمداد شدن آن‌ها، معاهده‌ای بین‌المللی است که چندین دولت آن را به امضا رسانده و بر اساس مفاد آن متعهد شده‌اند که عمل خاصی را جرم دانسته و مجرمان موضوع آن را در صورت دستگیری، یا خود مجازات کنند یا به عضو دیگر معاهده که صلاحیت رسیدگی به جرم را دارد مسترد نمایند. به عنوان مثال، می‌توان به جرم قاچاق مواد مخدر اشاره کرد، این جرم موضوع کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روان‌گردان مصوب ۱۹۸۸ است. مطابق بند «ب» شق دوم ماده ۴ این کنوانسیون هر یک از اعضا در صورت دستگیری مجرم، یا باید خود به جرم او رسیدگی کند یا اینکه او را به عضو دیگر معاهده که صلاحیت رسیدگی به جرم او را دارد مسترد نماید. از این قبیل جرائم فراوان می‌توان در کنوانسیون‌های بین‌المللی ملاحظه کرد. از قبیل: جنایت Apartheid موضوع کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایات Apartheid مصوب ۱۹۷۳، جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی موضوع کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی از جمله مأموران دیپلماتیک مصوب ۱۹۷۳، جرم اشاعه و معامله نشریات مستهجن موضوع قرارداد بین‌المللی برای جلوگیری از اشاعه و معامله نشریات مستهجن مصوب ۱۹۲۳ ژنو، جرم اعمال غیر قانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری موضوع کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیر قانونی علیه هواپیمایی کشوری مصوب ۱۹۷۱، جرم دزدی دریایی موضوع کنوانسیون حقوق دریاها مصوب ۱۹۷۲، جرم تجارت برده موضوع همین کنوانسیون، جرم گروگان‌گیری موضوع کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با گروگان‌گیری مصوب ۱۹۷۹ و جرم شکنجه موضوع کنوانسیون منع شکنجه و دیگر مشتقات یا رفتارهای خشن، غیر انسانی با موهن مصوب ۱۹۸۴. در تمامی این جرائم منشأ جرم بین‌المللی به شمار آمدن، یک قرارداد بین‌المللی چندجانبه است که بر اساس آن دولت‌ها متعهد به جرم‌شناختن عمل و نیز متعهد به رسیدگی به اتهام

فردی که متهم به ارتکاب یکی از این جرائم است، شده‌اند. همچنین متعهد به این امر گردیده‌اند که اگر دولتی که مجرم را در اختیار دارد قادر یا مایل به رسیدگی نیست، مجرم موضوع قرارداد را باید به دولت عضو دیگری که واجد صلاحیت است، مسترد کند (۲۴).

با اندک تأملی در فلسفه شکل‌گیری محاکم بین‌المللی و ایضاً مذاقه در تعریف جرائم بین‌المللی قراردادی می‌توان، عدم وجود یک نهاد بین‌المللی، مکمل، فراگیر و در دسترس را در راستای تأمین و تضمین حقوق اساسی افراد، از مهم‌ترین نقاط ضعف دادرسی‌های بین‌المللی نام برد. وقتی از منظر منطقی این‌گونه معاهدات را با اخلاق و عدالت حقوقی تطبیق می‌دهیم، مبرهن است که بدون در نظر گرفتن نهاد وکالت در این‌قسم دادرسی‌ها، حقوق متهمان نادیده انگاشته شده و از اساسی‌ترین حق خود در یک دادرسی عادلانه که همانا داشتن اختیار در انتخاب وکیل است، محروم گشته‌اند.

۶. نتیجه‌گیری

برای توجیه ضرورت جهانی‌شدن وکالت، ابعاد گوناگونی از جمله مسائل اخلاقی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، تکنولوژیک، اجتماعی، پزشکی و بهداشتی، ارتباطی، امنیتی، زیست‌محیطی و... شایان توجه قرار می‌گیرد. جهانی‌شدن وکالت در امور کیفری خاصه از منظر ارتباط با حقوق بشری، بیشتر مورد توجه و تأکید بوده است. با وجود این، در حال حاضر نمی‌توان از شیوه و شکل یکسان برای وکالت در امور کیفری در عرصه جهانی صحبت کرد، زیرا علیرغم پدیده جهانی‌شدن و غیر قابل انکار بودن آن، آنچه در عالم حقوق و به خصوص در حوزه حقوق کیفری واقعیت دارد، این است که نظام‌های حقوق کیفری داخلی با قدرت تمام به کار خود ادامه می‌دهند و نمی‌توان از یک نظام حقوق کیفری جهانی صحبت به میان آورد، اما برای آنچه که کمک به تحقق عدالت کیفری نامیده می‌شود، بایستی امکان و شرایط وکالت در امور کیفری

دلایل متعددی وجود دارد که ثابت می‌کند امروزه وکالت در ابعاد جهانی و بین‌المللی در امور کیفری به یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده است، لیکن چالش‌ها و موانع موجود باعث شده است تا هنوز این امر به صورت سازمان‌یافته و منظم محقق نشود، لیکن از آنجا که حق برخورداری از وکیل در دادرسی را به عنوان یکی از اصول مهم دادرسی عادلانه تلقی می‌نماییم و اولین شرط تحقق این اصل، آزادی در انتخاب وکیل است، هر متهم یا بزه‌دیده‌ای در هر دادگاه کیفری در هر نقطه از جهان بایستی بتواند از حمایت وکیل منتخب خود بهره‌مند شود که لازمه آن تمهید شرایط برای جهانی‌شدن وکالت به صورتی منسجم و نهادی است.

۷. تقدیر و تشکر

ابراز نشده است.

۸. سهم نویسندگان

نگارش این مقاله توسط میلاد نظری با بهره‌گیری از راهنمایی و نظارت اکبر رجبی و سمیرا گلخندان انجام شده است.

۹. تضاد منافع

هیچ‌گونه تضاد منافی از سوی نویسندگان اعلام نشده است.

توسط برخی از وکلای دادگستری در کشوری غیر از کشوری که پروانه وکالت وکیل متعلق به آن کشور است، فراهم شود و این مهم با اتکا به اصول اخلاقی که در سرتاسر جهان تقریباً یکسان است، ممکن و شدنی است.

در واقع، زمانی که جرائم در عرصه بین‌المللی ارتکاب می‌پذیرد به ویژه با توجه به تحقق جرائم سازمان‌یافته در عرصه جهانی از سوی اتباع بیگانه و چندملیتی و جرائم سایبری که مرزهای جغرافیایی را برداشته است و محاکم بین‌المللی و پلیس بین‌المللی شکل می‌گیرد، با پیروی از اصل تساوی سلاح‌ها، ضروری است که متهمین در محاکم بین‌المللی وکیل خود را از کشور متبوع خود به همراه داشته باشند.

جهانی‌شدن وکالت در شرایط حاضر یک مفهوم مطلق نیست و اصلاً بدان معنی نیست که به عنوان یک حکم کلی، هر وکیل دادگستری صلاحیت وکالت در کشورهای دیگر را نیز دارد؛ شاید اگر روزی مفهوم واقعی دهکده جهانی محقق شود، این معنا نیز محقق گردد. در حال حاضر و به عنوان یک امر نسبی، جهانی‌شدن وکالت بدین معناست که بایستی در حد رفع نیاز و ضرورت، امکان وکالت برخی از وکلای دادگستری در ابعاد جهانی و در کشورهای دیگر در راستای کمک به تأمین عدالت محقق شود. از جمله این که بسیاری از اشخاص در کشور دیگری غیر از کشور متبوعشان درگیر یک پرونده کیفری می‌شوند و لزوم حمایت حداکثری از این اشخاص اقتضا دارد تا جهانی‌شدن وکالت را بپذیریم. از طرف دیگر، بین‌المللی‌شدن وکالت به طور خاص ناشی از این موضوع است که امروزه مراجع کیفری بین‌المللی که تحت حاکمیت و صلاحیت کشور خاصی نیستند، به وجود آمده‌اند و دارای وصف بین‌المللی هستند. چنین مرجعی ممکن است در حاکمیت چند کشور بوده و یا تحت حاکمیت شورای امنیت باشد و یا اینکه دارای شخصیت حقوقی مستقلی برای خود باشد و به هر حال به عنوان دادگاه داخلی یک کشور خاص محسوب نمی‌شود و وکالت نزد این مراجع خصلت بین‌المللی به خود می‌گیرد.

References

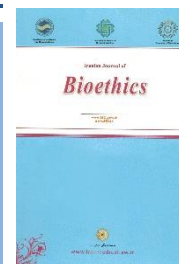
1. Darizin H. Professional Ethics of a Lawyer in Iran. 1st ed. Tehran: Behnami Publications; 2017. p.25. [Persian]
2. Katuzian N. Civil Law in the Current Legal Order. 58th ed. Tehran: Mizan; 2019. p.438. [Persian]
3. Mohebbi M, Mirzadeh A. The right to defense and the right to have a lawyer in human rights and domestic law documents. *Law School Monthly*. 2011; 63(7): 33-45. [Persian]
4. Shateri Pouresfahani SH, Najafi Aberandabadi AH. The effects of globalization of culture on the globalization of social crime prevention. *Journal of Parliament and Strategy*. 2012; 19(69): 119-150. [Persian]
5. Russell B. Ethics and Politics in Society. Translated by Heydarian M. Tehran: Babak Publications; 2010. p.66.
6. Rasekh M. Law and Ethics. *Legal Research; Spring and Summer*. 1999; 6(4): 281-284.
7. Maqami A. Teachings of Advocacy in the International Criminal Procedure Code for Iranian Lawyers. *Law School Monthly*. 2011; 4(63): 195-208. [Persian]
8. Janat Makan H. General Criminal Law. 1st ed. Tehran: Jangal Publications; 2012. Vol.1 p.170. [Persian]
9. Zeinali AH. Globalization of Criminal Law in the Realm of Protecting Children Against Victims. 1st ed. Tehran: Mizan Publishing; 2018. p.41. [Persian]
10. Ismaili Harisi A. Young Lawyers to Know. 5th ed. Teheran: Dadgostar Publications; 2019. Vol.1 p.78. [Persian]
11. Ninety Years of Developments in Advocacy in Iran. Tehran: Keshavarz Publishing; 2001. p.7. [Persian]
12. Kohandi J. The secret of success in the judiciary; defense secrets. Translated by Tafazoli A. 6th ed. Tehran: Ganj-e Danesh Publications; 2018. p.60. [Persian]
13. Bernardi A. Advocacy. *Journal of the Bar Association*. 2018; 6(11): 168-170. [Persian]
14. Randall DG, Michael K. The Idea of Global Civil Society: Politics and Ethics in a Globalizing Era. London: Routledge; 2014. p.30.
15. Malcolm DE. Blackstone's Statutes Book Series: International Law Documents. 7th ed. Oxford: Oxford University Press; 2016. p.68.
16. Zakerian M. The Universality of Human Rights in the New International System. *Research Quarterly of Imam Sadegh (AS) University*. 1998; 12(8): 61-70. [Persian]
17. Sharifian J. The Internationalization of Human Rights. *Foreign Policy Quarterly*. 2001; 15 (59): 25-37. [Persian]
18. Warner D. The Universality of Human Rights, in Human Rights and Humanitarian Law, A Study for Globalization, Collection of Articles. Translated by Salaleh Habibi A. Tehran: Faculty of Law and Political Science, University of Tehran Press; 2013. p.148. [Persian]
19. Mirzaei S. The Evolution of the Concept of Sovereignty in the United Nations. Tehran: The Office of Political and International Studies; 2019. p.66. [Persian]
20. Mumtaz J. Conversation text. *Journal of Healthy Society*. 1998; 14(3): 23-27. [Persian]
21. Kelly J. A Brief History of Legal Theory in the West. Translated by Rasekh M. Tehran: Tarhe Nou Publications; 2016. p.26. [Persian]
22. Javanmardi Saheb M. Globalization of Criminal Law. Ph.D. Thesis in Criminal Law and Criminology. Tehran: University of Tehran; 2018. p.67. [Persian]
23. Razavifard B, Dirbaz M. Legal Support of the International Criminal Court for Victims. *Criminal Law Research*. 2013; 2(3): 99-117. [Persian]
24. Poor Bafarani H. International Criminal Law. Tehran: Mizan Publications; 2018. p.381. [Persian]



Majale "Akhlāq-i zīstī" (i.e., Bioethics Journal)

2021; 11(36): e33

<https://doi.org/10.22037/bioeth.v11i36.34698>



ORIGINAL RESEARCH



The Necessity for Globalization of Advocacy Based on Ethical Principles

Milad Nazari¹ , Akbar Rajabi^{2*} , Samira Golkhandan³

1. Ph.D. Student in Criminal Law and Criminology, Department of Law, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Law, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Law, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article history:

Received: 29 April 2021

Accepted: 25 October 2021

Published online: 16 March 2022

Keywords:

Globalization

Advocacy

Ethics

International Crimes

Universal Jurisdiction

International Courts

ABSTRACT

Background and Aim: The formation of transnational crimes, the globalization of crime and the inability of domestic legal systems to combat these crimes have led to establishment of international courts and the establishment of the International Criminal Court, as well as the recognition of universal jurisdiction in domestic courts; Although the presence of a lawyer is not possible according to legal rules, ethical principles and teachings require that a lawyer be able to defend his client at the international level. The purpose of this study is to explain the need for the globalization of advocacy in the light of ethical principles.

Materials and Methods: This article has been done by descriptive-analytical method, using library resources and taking notes.

Ethical Considerations: This article has been prepared and compiled based on the ethical principles of honesty and trustworthiness.

Findings: Findings show that with the process of globalization following the development of transportation and communication, the emergence and expansion of cyberspace, increasing movement and migration, new opportunities and areas for citizens has been provided to file lawsuits in various courts at the international level, and in this regard, following the international lawsuits, it is necessary to defend the convicts in the international scene, that national and international laws should take steps to facilitate the globalization of advocacy in line with the changes that have taken place.

Conclusion: Today, with the removal of borders, we are witnessing globalization and consequently, the increase of crimes. The formation of international courts and international police to combat transnational crimes also confirms the need for the globalization of advocacy. Therefore, this has been emphasized in international documents. There are also problems that challenge the possibility of globalization of advocacy, including legal aspects such as the principle of territorial jurisdiction and the condition of citizenship in issuing a license for a lawyer.

* Corresponding Author: Akbar Rajabi

Address: Department of Law, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran.

Postal Box: 38815171

Email: a.rajabi135353@gmail.com

© Copyright (2018) Medical Ethics and Law Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Cite this article as: Nazari M, Rajabi A, Golkhandan S. The Necessity for Globalization of Advocacy Based on Ethical Principles. *Majale "Akhlāq-i zīstī" (i.e., Bioethics Journal)*. 2021; 11(36): e33.